

Wandeling uiterwaardenpark Meinerswijk

Type wandeling: Bij nat weer plaatselijk erg modderig, bij hoogwater in de Rijn is de route niet begaanbaar. Goed schoeisel wordt aanbevolen.

Lengte van de wandeling: Afstand ca. 6 km, wandeling van ca. 1 ½ - 2 uur.

Startpunt: op de parkeerplaats in het Hannesstraatje, een zijweggetje van de Drielsedijk. Ov-bushalte is aan de Hollandweg, vandaaruit doorsteken in noordelijke richting naar het Hannesstraatje.

Horeca: De Steenen Camer, Hannesstraatje 2, 6843 NV Arnhem.

Honden verboden

De wandeling loopt door terrein, waar ook Gallowayrunderen en Konikpaarden lopen. Om de dieren niet te verstoren en verspreiding van dierziekten te voorkomen zijn honden verboden. We vragen hier begrip voor.

overzichtskaart beschreven wandelroute concept.

Beschrijving van het gebied

Meinerswijk maakt deel uit van de zuidelijke uiterwaarden van de Neder-Rijn en kent een rijke geschiedenis. De Romeinen bouwden er 20 eeuwen geleden een versterking. De oudste vermelding van bewoning is van het jaar 834, (ouder dan die van Arnhem, 893). Sinds de 16^e eeuw is er in Meinerswijk klei gewonnen voor de steenbakkerij, de eerste vier eeuwen kleinschalig, maar in de twintigste eeuw grootschaliger en in de jaren '50 van de

vorige eeuw met graafmachines (excavateurs) waardoor een groot aantal “tichelgaten” werden gevormd. Nadat de stenenfabricage in 1982 definitief werd beëindigd, kreeg het gebied de bestemming natuurgebied.

Door Meinerswijk loopt de “groene rivier”. Dit is een ca. 200 m brede strook, in het oosten vanaf de John Frostbrug tot vlak voor de spoorbrug ten westen van Meinerswijk. Als de waterstand in de Neder-Rijn boven 10,9 m + NAP stijgt, stroomt een drempel over en wordt een deel van het rivierwater via de groene rivier afgevoerd. Een groot deel van Meinerswijk staat dan onderwater en is dan niet toegankelijk. Gemiddeld staat Meinerswijk 10 tot 20 dagen per jaar onderwater. De groene rivier moet openblijven om de waterafvoer bij hoog water niet te belemmeren. Voor het behoud van de waterdoorstroming is het incidenteel nodig in de stroombaan houtige beplanting terug te zetten of te maaien. Het meeste beheer wordt uitgevoerd door Gallowayrunderen (Schotse laaglanders) en Konikpaarden (Poolse wilde paarden) om de begroeiing kort te houden, zij lopen jaarrond in het gebied. Bij hoogwater hebben de dieren voldoende hoogwatervluchtplaatsen waar voldoende voedsel is voor de hoogwaterperiode. Er wordt alleen in extreme situaties bijgevoerd. Dat is tot nu toe niet nodig geweest. De dieren lopen vrij rond, maar zijn ongevaarlijk voor bezoekers zolang men een aantal meters afstand houdt.

Door de afwisseling van open gebied, struweel, dijkjes en tichelgaten kent het gebied een rijke flora en fauna. Veel soorten vinden binnen dit natuurgebied een voor de soort geschikt milieu. Bij inventarisaties door leden van de KNNV zijn er meer dan 600 soorten vaatplanten en mossen aangetroffen en 250 soorten bijen, wespen en snuitkevers. Door de vogelwerkgroep Arnhem zijn ca. 100 broedvogels genoteerd. Daarnaast bezoeken veel doortrekkende vogels en wintergasten het natuurgebied. Elk jaar verblijft in het najaar de visarend een paar weken. Bevers hebben vanuit de Gelderse poort ook Meinerswijk weten te vinden. Meinerswijk heeft tenminste drie beverburchten.

Gele lis

bloeiende sleedoorn

De wandelroute¹

1. Van de parkeerplaats loop je naar de Drielsedijk. Steek die over en je ziet de ingang van Meinerswijk. Je gaat naar binnen en staat nu op een met asfalt beklede dijk.

Dit is een restant van de IJssellinie die in 1950 tijdens de “koude oorlog” in zeer korte tijd werd aangelegd om een eventuele vijandige inval vanuit het oosten (de Russen) te vertragen. In de Neder-Rijn bij Arnhem, in de Waal bij Nijmegen en in de IJssel bij Olst konden de rivieren worden afgesloten door pontons in de rivier af te zinken. De pontons en

¹ Kom je onduidelijkheden tegen op deze wandeling neem dan contact op met webmaster@arnhem.knnv.nl

deze dijk werden dan en stuw. Daardoor zou tussen de Maas ten zuiden van Nijmegen en het IJsselmeer een strook van ca. 10 km breedte ongeveer een meter onderwater komen te staan. Dat is te diep om troepen te verplaatsen en niet diep genoeg om met boten over te steken. Om de stuw te beschermen werden tankkazematten geplaatst, bestaande uit oude Sherman tanks die tot de geschutskoepel in beton werden gegoten. In Meinerswijk kom je op een aantal plaatsen de versterkingen tegen. Kort na de ingang passeer je een sluisje voor de afvoer van water uit Meinerswijk. In 1965 waren de internationale verhoudingen zo veranderd dat de IJssellinie werd opgeheven. Ongeveer 60 m na de ingang van Meinerswijk zie je een sluisje waardoor water uit Meinerswijk wordt afgevoerd naar de Neder-Rijn.

2. Even verderop kom je bij een doorlaatwerk, gebouwd na 1965 om bij hoogwater het gebied ten oosten van het doorlaatwerk langer droog te houden om de steenfabrieken langer productief te houden.

Bij een stijgend waterniveau werden stalen schotten neergelaten. Als het water verder steeg stopte de baksteenproductie en ging het doorlaatwerk open om het water sneller af te voeren. Bijna heel Meinerswijk loopt dan onder. Ten oosten van de Eldenseweg is een vergelijkbaar doorlaatwerk. De opgetrokken schotten zijn nu vast gelast, de doorlaatwerken zijn nu altijd open. Ook het sluisje in de dijk dat je eerder passeerde staat altijd open. Je loopt over het doorlaatwerk en hebt naar beide kanten een mooi uitzicht. De loop van de groene rivier is goed zichtbaar tussen de wilgenbossen links en rechts van de strook met lage en spaarzame begroeiing.

Het doorlaatwerk gezien vanaf de Drielsedijk Arnhem op de achtergrond

Doorlaatwerk met Koninks ,dieren hebben voorrang!

3. Na het doorlaatwerk ga je op een kruispunt bij een wilde appelboom rechtsaf en direct daarna neem je een onverhard pad dat rechts naar beneden loopt. Na een 60 m zie je boven dit pad een tankkazemat. Je vervolgt het pad en je komt op de plaats waar ongeveer 2000 jaar geleden (tussen 10 en 20 jaar na Chr.) een Romeins Castellum, een versterkte nederzetting, werd gebouwd.

Mogelijk was dit Castra Herculis. Tijdens archeologisch onderzoek in 1991-1992 zijn fundamente van het castellum gevonden. Deze fundamente zijn daarna weer onder een dikke laag klei veiliggesteld. De met stenen gevulde gaaskorven, die in 2015 zijn aangebracht, geven een beeld van wat bij opgravingen is aangetroffen en toont hoe groot de oorspronkelijke nederzetting was. Je komt aan bij de zuidpunt van het castellumterrein.

4. Verlaat het castellumterrein bij de noordpunt en je komt al snel op een verhard wandel-fietspad met daar achter een tichelgat. Je kunt het fietspad naar rechts volgen, maar je kunt ook eerst een bezoek brengen aan het vogelkijkhuis.
 - 4.1. Daarvoor ga je eerst naar links en waar het fietspad een bocht naar links maakt bij een informatiebord over vogels zie je rechts een kampeertafel en een klaphekje.

Achter het klaphekje loopt een pad dat eindigt bij het drijvende vogelkijkhuis. Door de kijksleuven kan je watervogels waarnemen zonder ze te verstoren.

5. Ga dezelfde weg terug en volg nu het fietspad naar links. Je loopt nu tussen twee tichelgaten. Achter het linkse tichelgat zie je het vogelkijkhuis. Aan het eind van het rechtse tichelgat maakt het fietspad een bocht naar rechts. Om de bocht zie je links de centrale vlakte. Het fietspad loopt om deze vlakte heen.
 - 5.1. Bij droog weer en als er geen plassen op de centrale vlakte te zien zijn, kan je gaan struinen en de vlakte oversteken. Je loopt dan in dezelfde richting als het fietspad voor de bocht. Bij nat weer, of als je liever op een goed pad loopt, vervolg je je weg over het fietspad.

Een dijkje tussen twee tichelgaten

Vraat van grazers aan beplanting langs de centrale vlakte

6. Je volgt het fietspad tot het eind van de centrale vlakte, bij een wegwijzer en een fietsroutebordje. De fietsroute wijst naar rechts, maar jij gaat naar links, wegwijzer richting de Praets, een halfverhard pad op.
 - 6.1. Als je de centrale vlakte oversteekt kom je ook op dit pad uit. Je volgt dit pad en je komt op de Meginhardweg.
7. Ga naar links op de Meginhardweg. Links zie je grasland met wat verderop wilgenbos en rechts verruigt terrein. Een meter of 20 voor je dit wilgenbos bereikt zie je rechts een naar rechts lopende houtwal.

Je kunt zien dat het terrein links van deze houtwal ongeveer een meter hoger ligt dan het terrein rechts van de houtwal. Op dit verhoogde stuk land stond ooit de hofstede Meinerswijk. Deze hofstede, gebouwd omstreeks 1294, lag destijds binnendijs. Ten noorden van dit terrein ligt de Sleuteldam uit de 15^e eeuw. De Neder-Rijn was toen een rivier met een betrekkelijk lage afvoer. Na het graven van het Pannerdens kanaal in 1705-1709 steeg de afvoer sterk met dijkdoorbraken als gevolg. Dit was waarschijnlijk de reden dat de hofstede Meinerswijk in 1853 is afgebroken.

Een oude tekening van de hofstede Meinerswijk

Als je doorloopt en over het bruggetje rechts gaat komt een informatiepaneel tegen met deze verbeelding van het huis.

8. Vervolg je weg op de Meginhardweg.

Het wilgenbos links van de weg heeft een rijke mosvegetatie met zeldzame en Rode Lijst soorten. Dit gebied is afgesloten vanwege de vervuilde grond ter plaatse.

9. Loop verderop bij een scherpe bocht van de weg kom je langs een uitkijkpunt aan de rechterkant.

Hier kunnen ook boten aanleggen om bij zeer hoog water de bewoners van de nabijgelegen woningen gelegenheid te geven boodschappen te doen. Beneden is een verbinding gegraven tussen de Sleutelplas en de Neder-Rijn.

Steenfabriek Elden

10. Vervolg je weg tot bij de Eldense steenfabriek. De steenfabriek is buiten gebruik en er wordt een nieuwe functie voor gezocht.

Na uitgebruikname is de schoorsteen uit veiligheidsredenen gehalveerd in hoogte. Het was een ringoven steenfabriek bestaande uit een aantal kamers. De kamers werden na elkaar gevuld met gevormde kleistenen. De gevulde kamer werd van brandstof voorzien een aangestoken. Het vuur verplaatste zich van kamer naar kamer via verbindingssleuven tussen de kamers. Als een kamer leeg gebrand was konden de stenen afkoelen en daarna uitgereden. Meer weten over de toekomstplannen lees dan verder bij deze link:

<https://leeffabriek.com/leeffabriek/>

11. Er zijn nu weer twee mogelijkheden. Vervolg bij nat weer de weg om de bebouwing heen en kom via het doorlaatwerk weer bij het startpunt.

11.1. Bij droog weer kan je ook kiezen om te struinen. Ga dan voor de steenfabriek, aan de kant met de schoorsteen, linksaf. Houdt na ongeveer 50 m wat links aan naar een grote populier. Ga rechts langs de populier en je ziet voor je een tankkazemat. Ga rechts langs de tankkazemat en je komt op een verhard fietspad. Ga rechtsaf en volg het fietspad langs een tweede tankkazemat.

11.2. Aan het eind zie je het doorlaatwerk en loop je hierlangs naar het startpunt.

Meer weten: Zie bijgaande link naar beheervisie Zuidelijke uiterwaarden Neder- Rijn Arnhem 2019- 2029/ 2039 <file:///D:/Downloads/Bijlage%20-%201%20Definitieve%20Beheervisie%20zuidelijke%20Uiterwaarden.pdf>

*Tekst: Frans Koops
Foto's: Frans Koops
Jaar van opmaak: 2022*